

Nem minden rózsaszín – az albániai „flamingóforradalom” háttere és tanulságai

DR. LÁNGNÉ DR. PETRUSKA SZIDÓNIA

MKI Elemzés

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Szerző(k):

Dr. Lángné Dr. Petruska Szidónia

Lektorálta:

Vass Ágnes

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063–9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2026.18>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

A borítókép forrása: theflamingorevolution.com

2026. július 28.

Dr. Lángné Dr. Petruska Szidónia, vezető kutató, MKI

NEM MINDEN RÓZSASZÍN – AZ ALBÁNIAI „FLAMINGÓFORRADALOM” HÁTTERE ÉS TANULSÁGAI

Az Albániában 2026 májusának végétől kibontakozott ún. „flamingóforradalom” közvetlen kiváltó eseménye a Jared Kushner amerikai üzletember érdekeltségeihez köthető, természetvédelmi oltalom alatt álló területeket érintő nagyszabású turisztikai fejlesztések nyilvánosság számára is érzékelhető első mozzanata volt. A kezdetben helyi jelentőségű tiltakozások rövid idő alatt országos szintre emelkedtek, és a korrupcióval, az állami döntéshozatal átláthatóságával és a politikai elszámoltathatósággal kapcsolatos társadalmi elégedetlenséget is felszínre hozták.

A tanulmány az érintett fejlesztési területek jelentőségének és a tüntetések evolúciójának bemutatása mellett azt a hosszabb ideje zajló folyamatot is elemzi, amely során Albániában a kiemelt fejlesztési projektek számára kedvezőbb jogi környezet alakult ki, miközben – egyes civil és nemzetközi szervezetek értékelése szerint – ez a természetvédelmi garanciák és a társadalmi kontroll érvényesülésének gyengülését vonta maga után. A „flamingóforradalom” ebben az összefüggésben a gazdasági modernizáció, a külföldi befektetések és a demokratikus kormányzás közötti feszültségekre mutat rá.

Az elemzés következtetése, hogy a 2026-os események rávilágítanak Albánia demokratikus fejlődésének kettősségére. Az európaizáció folyamatában ugyanis a jelek szerint a társadalmi részvétel és a demokratikus elvárások fejlődése gyorsabb ütemben halad, mint a mélyebb intézményi átalakulás. A „flamingóforradalom” így egyszerre mutat rá a fennálló strukturális problémákra és az aktívabb civil társadalmi szerepvállalás lehetőségére.

A MADÁRVÉDELEMTŐL A DEMOKRATIKUS ELSZÁMOLTATHATÓSÁGIG

2026 májusának végétől egy természetvédelmi konfliktusból Albánia rendszerváltás utáni történetének egyik legnagyobb visszhangot kiváltó civil tiltakozási hulláma bontakozott ki. Az ügy jelképévé vált – az érintett területen valóban élő

– védett madárról elnevezett „flamingóforradalom” közvetlen kiváltó okát egy természetvédelmi szempontból kiemelten jelentős térséget érintő, nagyszabású turisztikai beruházások szolgáltatták, amelyek Jared Kushner amerikai üzletember érdekeltségeihez köthetők. A konfliktus azonban hamar túlnőtt a konkrét ügyön. A tüntetések rövid időn belül korrupcióellenes és kormányellenes demonstrációkká alakultak át. Idővel egyre hangsúlyosabbá vált az a narratíva is, hogy a jelenlegi politikai rendszer egészével kapcsolatban változásra van szükség.¹

A tiltakozások egy olyan időszakban zajlanak, amikor Albánia – az európai uniós integráció egyik nyugat-balkáni éllovasaként – a csatlakozási tárgyalások gyors előrehaladását ambicionálná. A beruházás és az arra adott társadalmi reakciók azonban a jogállamiság érvényesülésével, a természetvédelmi normák betartásával, valamint az átlátható és elszámoltatható kormányzással kapcsolatos súlyos kérdéseket vetnek fel, amelyek az integrációs folyamat szempontjából is különösen relevánsak.²

A tanulmány mellett, hogy bemutatja a vitatott beruházások körülményeit, valamint a tiltakozások evolúcióját és lehetséges következményeit, arra is választ keres, hogy az események mit árulnak el Albánia demokratikus átalakulásának jelenlegi állapotáról.

A VJOSA–NARTA VÉDETT TÁJ ÉS A SAZAN-SZIGET JELENTŐSÉGE

A vitatott turisztikai fejlesztésekkel érintett területek – az Albánia délnyugati részén fekvő Vjosa–Narta védett táj és a tőle alig néhány kilométerre fekvő Szazan-sziget – egyszerre hordoznak kiemelkedő természetvédelmi, történelmi és geostratégiai értéket.

A Vjosa–Narta védett táj központi természeti értékét a Vjosa folyó torkolatvidékéhez kapcsolódó lagúna- és vizesélőhely-rendszer alkotja. Ez több mint 250 – köztük több Magyarországon is költő – madárfajnak biztosít élőhelyet vagy pihenőhelyet a vonulási útvonalakon, és számos további veszélyeztetett faj számára is kiemelt jelentőségű életteret kínál.³ A térség több, egymásra épülő nem-

1 Kucharski, Michał, „The Flamingo Revolution: anti-government protests in Albania”, *Centre for Eastern Studies*, 2026. június 23., <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2026-06-23/flamingo-revolution-anti-government-protests-albania>.

2 „EU criticises Kushner’s resort in Albania, citing ‘impact on accession’”, ANSA, 2026. június 8., https://www.ansa.it/nuova_europa/en/news/sections/news/2026/06/08/eu-criticises-kushners-resort-in-albania-citing-impact-on-accession_e22c7ba0-9ec8-4171-8ae9-42ea8f448fdf.html.

3 „Trump veje miatt rombolnak le egy védett albán tengerparti élőhelyet – a magyar madarak vonulási útvonalán”, *Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület*, 2026. június 10., <https://mme.hu/hirek/2026/06/10/trump-veje-miatt-rombolnak-le-egy-vedett-alban-tengerparti-elohelyet-magyar>

zeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt áll. A Narta-lagúna szerepel a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyeket nyilvántartó Ramsari Jegyzékben, továbbá az Európa Tanács fajok és élőhelyek együttes védelmét célzó, 1979-es Berni Egyezménye alapján létrehozott páneurópai ökológiai hálózatnak (Emerald Network) is része. Utóbbi az Európai Unió Natura 2000 hálózatához hasonló célokat szolgál: ezeken a területeken az emberi tevékenységeket a természetvédelmi célok messzemenő figyelembevételével kell végezni.⁴

Az angol nyelvű eredeti térkép forrása: Smith, Helena, „We want a new Albania”: protests against Jared Kushner-backed resort turn anger on government”, *The Guardian*, 2026. június 22., <https://www.theguardian.com/world/2026/jun/22/albania-protests-jared-kushner-ivan-ka-trump-resort-sazan-island-anger-government>.

A Sazan-sziget Albánia legnagyobb szigete, amely az Adriai- és a Jón-tenger találkozásánál, az Olaszország és Albánia között elhelyezkedő Otrantói-szoros bejáratánál fekszik. Földrajzi helyzete miatt évszázadok óta kiemelt katonai-stratégiai jelentőséggel bír: már az Oszmán Birodalom, majd Olaszország, később pedig a kommunista Albánia is katonai célokra használta. Az 1950-es évek végén a Szovjetunió segítségével az albán védelem egyik legfontosabb katonai támaszpontjává fejlesztették, a szovjet haditengerészet tengeralattjárói számára alakítottak ki itt védett létesítményeket. Az 1961-es szovjet–albán szakítás után a sziget az albán haditengerészet ellenőrzése alatt maradt.⁵ Az 1997-es albá-

⁴ „Protected areas networks”, *Biodiversity Information System for Europe*, 2024. május 14., <https://biodiversity.europa.eu/europes-biodiversity/protected-areas/protected-areas-networks>

⁵ Kirsch, Noah, „Albania’s Sazan Island has been fought over for millennia”, *National Geographic*, 2026. június 12., <https://www.nationalgeographic.com/history/article/sazan-island-history>.

niai belpolitikai válságot követően az olasz és albán kormányok közötti biztonsági együttműködés keretében olasz katonai erők települtek Sazanra.⁶ A sziget napjainkban is az albán fegyveres erők kezelésében álló, korlátozott hozzáféréssű terület. Tágabb térségében Albánia és Olaszország az elmúlt években is szoros együttműködést folytatott, többek között a transznacionális bűnözés – például a kábítószer-kereskedelem és az embercsempészet –,⁷ valamint az irreguláris migráció elleni fellépés területén.⁸

A Sazan-szigetet sokáig teljesen elzárták a nyilvánosság elől, jelenleg is csak egy kisebb része látogatható a turisták számára.⁹ Bár katonai szerepe mára mérséklődött, stratégiai jelentősége nem változott. Ezért a jövőbeni hasznosítása – különösen egy nagyszabású nemzetközi beruházás esetén – biztonságpolitikai és szuverenitási kérdéseket is felvethet. A sziget ugyanakkor természetvédelmi szempontból szintén különleges. Az évtizedeken át fennálló elzártsága következtében ugyanis az ökoszisztémája viszonylag érintetlen maradt, ennek köszönhetően számos ritka és természetvédelmi szempontból értékes növény- és állatfaj számára biztosít élőhelyet. Emiatt – az ország egyetlen tengeri nemzeti parkjának részeként – természetvédelmi oltalom alatt áll.¹⁰

A heves vitákat kiváltó turisztikai beruházások keretében a Sazan-szigeten a korábbi katonai létesítmények átalakításával hoznának létre luxusüdülő-komplexumot,¹¹ míg a szárazföldi részen közel 15 kilométernyi partszakaszt vonnának be a fejlesztésbe, ahol mintegy 10 ezer új szálláshely létesülhetne. A térség hasznosítása azonban összetett kérdéseket vet fel. A lehetséges ökológiai károk mellett a földterületek tulajdonjoga körüli bizonytalanság, illetve a jogi folyamatok átláthatatlansága is aggályokat keltett.¹² Sajtófeltárások szerint a be-

6 „Generalità” [Általános információk], *Ministero della Difesa*, hozzáférés: 2026. július 12., <https://www.difesa.it/operazionimilitari/op-int-conclude/albania28gnavale/default/26807.html>.

7 „Eurojust Supports Joint Italy–Albania Operation Dismantling Organised Crime Network Behind Murder, Drug Trafficking and Money Laundering,” Eurojust, 2026. május 27., <https://www.eurojust.europa.eu/news/eurojust-supports-joint-italy-albania-operation-dismantling-organised-crime-network>

8 „Comunicato Stampa – Immigrazione irregolare verso l'Europa” [Sajtóközlemény – Az Európa felé irányuló illegális bevándorlás], Ambasciata d'Italia Tirana, 2022. január 19., https://ambtirana.esteri.it/it/news/dall_ambasciata/2022/01/comunicato-stampa-immigrazione/.

9 „Sazan Island”, *Lonely Planet*, hozzáférés: 2026. július 8., <https://www.lonelyplanet.com/points-of-interest/sazan-island/1609236>.

10 „Trump veje miatt rombolnak le egy védett albán tengerparti élőhelyet – a magyar madarak vonulási útvonalán”, *Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület*, 2026. június 10., <https://mme.hu/hirek/2026/06/10/trump-veje-miatt-rombolnak-le-egy-vedett-alban-tengerparti-elohelyet-magyar>.

11 Jamal, Urooba, „Kushner Island? Why a planned resort has provoked protests in Albania”, *Aljazeera*, 2026. június 5., <https://www.aljazeera.com/news/2026/6/5/why-the-kushners-plan-to-build-an-albanian-resort-has-sparked-protests>.

12 Haxha, Uran, „Why is the Flamingo Revolution igniting Albania?”, *Kosovo 2.0*, 2026. június 5., <https://kosovotwopointzero.com/en/why-is-the-flamingo-revolution-igniting-albania>.

ruházás hátterében például katari befektetői érdekeltségek is megjelentek, ami tovább erősítette a beruházásokat övező vitákat. A fejlesztési tervek nyilvánosságra kerülését követően az érintett területek jelentős felértékelődése az esetleges pénzügyi visszaélésekkel kapcsolatos kockázatokra is ráirányította a figyelmet.¹³

A STRATÉGIAI BERUHÁZÁSOK JOGI KERETE ÉS A TERMÉSZETVÉDELMI GARANCIÁK GYENGÜLÉSE

Egyes természetvédelemmel foglalkozó szervezetek, illetve a 2026-os tiltakozások résztvevői rámutatnak, hogy a Vjosa–Narta védett tájat és a Sazan-szigetet érintő beruházások szempontjából kulcsfontosságú, hogy az elmúlt évtizedben egy olyan jogi és fejlesztéspolitikai környezet épült ki Albániában, amely a kiemelt turisztikai beruházások számára egyre nagyobb mozgásteret biztosított, miközben a természetvédelmi garanciákat fokozatosan gyengítette.¹⁴ Ennek a folyamatnak az első eleme az Albán Köztársaság stratégiai beruházásairól szóló, 2015. évi 55. törvény¹⁵ volt, amelynek célja a jelentős hazai és külföldi befektetések ösztönzése. A jogszabály bevezette a „stratégiai beruházás” jogintézményét, amely gyorsított engedélyezési eljárásokat, egyszerűsített közigazgatási folyamatokat és az állami szervek fokozott együttműködési kötelezettségét biztosította az érintett beruházók javára.¹⁶

A következő jelentős mozzanat a Vjosa–Narta védett táj státuszának módosítása volt: a folyamat 2021-ben indult, majd a 694/2022. számú kormányhatározattal¹⁷ több ezer hektárt kivontak a védettség alól. A döntés megnyitotta az utat – egyebek mellett – a Vlora Nemzetközi Repülőtér megépítése előtt.¹⁸ A legnagyobb jelentőségű változást azonban a védett területekről szóló 2024. évi 21.

13 Zsivity Tímea, „A flamingó-forradalom geo- és biztonságpolitikai olvasata,” *Öt perc Európa Blog*, Ludo-vika Egyetem, 2026. június 30., <https://www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2026/06/30/a-flamingo-forradalom-geo-es-biztonsagpolitikai-olasata/>.

14 „Albania 2026: From Environmental Protest to a Crisis of the Political System,” *International Institute for Middle East and Balkan Studies (IFIMES)*, 2026. június 30., <https://www.ifimes.org/en/researches/albania-2026-from-environmental-protest-to-a-crisis-of-the-political-system/5911>.

15 Ligji nr. 55/2015 “Për investimet strategjike në Republikën e Shqipërisë”, 2015. május 28., https://aida.gov.al/wp-content/uploads/2025/04/LIGJ_55_28052015-i-perditesuar.pdf.

16 „Media gjermane ‘Der Standard’ jehonë protestës kombëtare të opozitës”, 2024. október 8., <https://politiko.al/e-tjera/media-gjermane-der-standard-jehone-protestes-kombetare-te-opozites-i516436>.

17 Vendim nr. 694, datë 26.10.2022, Për ndryshimin e statusit dhe të sipërfaqes së ekosistemit natyror/ligatinor „Pishë Poro–Nartë” nga „Rezervat Natyror i Menaxhuar” në „Peizazh i Mbrojtur” dhe heqjen e statusit „Zonë e Mbrojtur” të sipërfaqes së pakësuar, 2022. október 26., <https://akzm.gov.al/wp-content/uploads/2020/07/vendim-2022-10-26-694-1.pdf>.

18 Haxha, Uran, „Why is the Flamingo Revolution igniting Albania?”, *Kosovo 2.0*, 2026. június 5., <https://kosovotwopointzero.com/en/why-is-the-flamingo-revolution-igniting-albania>.

törvény¹⁹ hozta, amely módosította a védett, illetve korlátozottan hasznosítható területek fejlesztési lehetőségeit. Ekkortól bizonyos feltételek mellett lehetővé vált turisztikai és egyéb kiemelt beruházások megvalósítása olyan területeken is, amelyek korábban szigorúbb korlátozások alá estek.²⁰

Ebben a megváltozott jogi és fejlesztéspolitikai környezetben jelentek meg a Jared Kushnerhez kapcsolódó nagyszabású turisztikai fejlesztési tervek.²¹ 2024 decemberének végén született például döntés arról, hogy a Sazan-szigeti beruházás stratégiai befektetésnek minősül.²²

A változások természetesen azonnal felkeltették a civil és nemzetközi szervezetek figyelmét is. A Vlora Nemzetközi Repülőtér megépítését a civilek már a beruházás kezdetétől, 2021-től igyekeztek megakadályozni nyílt levelekkel, demonstrációkkal. Két albániai, természetvédelemmel foglalkozó NGO később bírósági keresetet is benyújtott a beruházás engedélyezése ellen.²³ Az ismertetett jogszabályi változásokat több nemzetközi természetvédelmi szervezet és európai uniós intézmény is bírálta, arra hivatkozva, hogy a döntések gyengítik a természetvédelmi oltalom alatt álló területek jogi védelmét, és nincsenek összhangban az uniós természetvédelmi normákkal. Az uniós fellépés lehetőségeit ugyanakkor korlátozza, hogy Albániával szemben az EU nem alkalmazhat olyan közvetlen jogi mechanizmusokat, mint egy tagállammal szemben. A nyomás így elsősorban a csatlakozási folyamat keretében, az éves országjelentéseken és az uniós intézmények politikai jelzésein keresztül érvényesülhet.²⁴

Az ismertetett előzmények alapján jól látható, hogy a Kushnerhez köthető projektek nem önmagukban váltották ki a 2026-os tiltakozáshullámot. Inkább katalizátorként működtek, ráirányítva a figyelmet egy hosszabb ideje fennálló,

19 Ligji nr. 21/2024 „Për zonat e mbrojtura, 2024. február 22., <https://turizmi.gov.al/wp-content/uploads/2024/11/Ligji-nr-21.2024.pdf>.

20 Si, Nen, „Moratorium on Protected Areas’ – What the European Parliament Approved Regarding Amendments on Zvërnec and Sazan”, *Euronews Albania*, 2026. június 17., <https://euronews.al/en/moratorium-on-protected-areas-what-the-european-parliament-approved-regarding-amendments-on-zvernec-and-sazan/>.

21 Haxha, Uran, „Why is the Flamingo Revolution igniting Albania?”, *Kosovo 2.0*, 2026. június 5., <https://kosovotwopointzero.com/en/why-is-the-flamingo-revolution-igniting-albania>.

22 Durkee, Alison, „Why Jared Kushner and Ivanka Trump’s Albanian Resort Plans Are Under Fire”, 2026. június 3., <https://www.forbes.com/sites/alisondurkee/2026/06/03/why-jared-kushner-and-ivanka-trumps-albanian-resort-plans-are-under-fire/>.

23 „Environmental Groups Suing the Albanian Authorities for the Illegal Construction of the Vlora Airport”, *EuroNatur*, 2022. november 23., <https://www.euronatur.org/en/what-we-do/news/environmental-groups-suing-the-albanian-authorities-for-the-illegal-construction-of-the-vlora-airport>.

24 Si, Nen, „Moratorium on Protected Areas’ – What the European Parliament Approved Regarding Amendments on Zvërnec and Sazan”, *Euronews Albania*, 2026. június 17., <https://euronews.al/en/moratorium-on-protected-areas-what-the-european-parliament-approved-regarding-amendments-on-zvernec-and-sazan/>.

a természetvédelem, az állami döntéshozatal és a társadalmi részvétel kérdéseit érintő konfliktusra.²⁵ A korábbi viták – köztük a Vlora Nemzetközi Repülőtér ügye és a Vjosa–Narta védett tájat is érintő kormányzati döntések – pedig már évekkorábban mozgósították a civil szervezeteket.

A TÜNTETÉSEK EVOLÚCIÓJA, REAKCIÓK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK

A jelenlegi tüntetéshullám közvetlen előzménye, hogy 2026. május 23-án a Vjosa–Narta védett táj északi részén fekvő Pishë Poro strandra érkezők egy szögesdrót-kerítéssel találták szemben magukat, amely mögött megkezdődött a terep előkészítése az építési munkálatokhoz.²⁶ Tiltakozások kezdődtek, majd május 30-án összecsapások alakultak ki a turisztikai fejlesztéseket ellenző helyiek és a beruházó által alkalmazott magánbiztonsági vállalat alkalmazottai között. Széles médiavisszhangot váltott ki az a felvétel, amely szerint az örök bántalmaztak egy tüntetőt. Az ügy ezzel szintet lépett, országos politikai kérdéssé nőtte ki magát.²⁷ Június elejétől a demonstrációk a fővárosra is áttértek, a róluk szóló híradások pedig vezető híreké váltak a nemzetközi sajtóban is. Több világvárosban szimpátiatüntetéseket rendeztek.

Az új mozgalom egyik legfigyelemreméltóbb sajátossága, hogy nem a hagyományos politikai törésvonalak mentén szerveződik. A résztvevőket a közös aggodalmak kapcsolták össze, soraikban helyi földtulajdonosok, természetvédő civil szervezetek tagjai, halászok, vállalkozók, egyetemisták, művészek, külföldön élő albánok és korábban politikailag kevésbé aktív fiatalok egyaránt megjelentek. A szervezésben meghatározó szerepet játszik a „Z generáció”, nekik köszönhető a közösségi média tudatos használata, az egységes arculat, a kreatív szimbólumok, valamint a professzionális videók, drónfelvételek és többnyelvű kommunikáció, amelyek jelentősen hozzájárultak a „flamingóforradalom” nemzetközi láthatóságához.²⁸ Edi Rama – aki az elmúlt évtizedben a közösségi média egyik legaktívabb európai kormányfőjeként építette személyes politikai márkáját²⁹ – ezúttal egy olyan decentralizált, fiatalok által dominált mozgalommal ta-

25 Jamal, Urooba, „Kushner Island? Why a planned resort has provoked protests in Albania”, *Aljazeera*, 2026. június 5., <https://www.aljazeera.com/news/2026/6/5/why-the-kushners-plan-to-build-an-albanian-resort-has-sparked-protests>.

26 „The Flamingo Revolution”, hozzáférés: 2026. július 10., <https://theflamingorevolution.com/>.

27 Smith, Helena, „We Want a New Albania”: Protests Against Jared Kushner-Backed Resort Turn Anger on Government,” *The Guardian*, 2026. június 22., <https://www.theguardian.com/world/2026/jun/22/albania-protests-jared-kushner-ivanka-trump-resort-sazan-island-anger-government>.

28 „The Flamingo Revolution”, hozzáférés: 2026. július 10., <https://theflamingorevolution.com/>.

29 Budini, Belina, „Ringjalla e autorit’ përmes vetë-stilizimit; rasti i kryeministrit Rama” [The Author Rebirth through Self-Tailoring, the Case of Edi Rama], *Polis*, 15. sz. (2016): 26–35., <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=692751>.

lálta szembe magát, amely a digitális kommunikáció eszközeit hasonlóan magas színvonalon alkalmazza.

A „flamingóforradalom” társadalmi támogatottságának mértéke nehezen számszerűsíthető, nem állnak rendelkezésre hiteles információk a demonstrációkon résztvevők létszámáról,³⁰ a médiában megjelent becslések pedig nagy szórást mutatnak, tükrözve az eseményekkel kapcsolatos eltérő narratívákat. Politikai jelentőségét azonban nem elsősorban a tömeg mérete adja, hanem az a tény, hogy Albániában a rendszerváltás óta először alakult ki egy ilyen széles nyilvánosságot kapó, huzamosabb ideig fennmaradó tiltakozó mozgalom, amely alulról szerveződő, civil együttműködésként jött létre. Ez különösen figyelemre méltó egy olyan országban, amelynek politikai kultúráját évtizedekig a centralizált, elnyomó kommunista rendszer, majd a rendszerváltás után is a politikai pártok által dominált mobilizáció jellemezte.³¹

A tüntetők kezdetben konkrét természetvédelmi célokat tűztek ki. A Vjosa–Narta védett táj ökológiai egyensúlyának megőrzését, a védett madarak élőhelyének megóvását, valamint a közösségi használatban álló tengerparti területek privatizációjának megakadályozását követelték. A szóban forgó beruházás azonban sok tiltakozó számára hamar egy szélesebb politikai-gazdasági modell szimbólumává vált, amelyben a stratégiai jelentőségű nemzeti erőforrásokról szóló döntések átláthatatlan módon, egy szűk politikai és gazdasági elit érdekeit szolgálva születnek meg.³² Ennek megfelelően kiemelt politikai követelésként fogalmazódott meg a védett területekről szóló 2024. évi törvény felülvizsgálata, egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése.

A tüntetések tehát fokozatosan rendszerkritikus jelleget öltöttek. A résztvevők már nem csupán a konkrét beruházások leállítását követelték, hanem a projektek engedélyezési folyamatának kivizsgálását, a politikai és jogi felelősség megállapítását, továbbá Edi Rama miniszterelnök lemondását is. Egyre hangsúlyosabban jelent meg az „új Albániát akarunk” narratíva, amely a korrupció visszaszorítását és átláthatóbb állami működést követelt. A kritika azonban nem

30 „Albanians Take to the Streets in Protest for the 35th Night in a Row”, *The Washington Post*, 2026. július 4., https://www.washingtonpost.com/world/2026/07/04/resort-prime-minister-rama-kushner-flamingos-resort/120593bc-780f-11f1-b665-5f8be87f3787_story.html.

31 Gregorić Bon, Nataša, „I Want Albania to Be Like Europe’: Grassroots Movements and New Ways of Commoning in Contemporary Albania,” *Journal of European Studies*, 2. sz. (2026): 1–17, <https://doi.org/10.1177/00472441261445038>.

32 Haxha, Uran, „Why is the Flamingo Revolution igniting Albania?”, *Kosovo 2.0*, 2026. június 5., <https://kosovotwopointzero.com/en/why-is-the-flamingo-revolution-igniting-albania>.

kizárólag a kormányra irányult.³³ Rendszeresen megjelentek olyan jelszavak, mint az „Albánia nem eladó” vagy a „Börtönbe Ramával, börtönbe Berishával!” amelyek azt jelzik, hogy a tiltakozók a hagyományos politikai elit egészét – a kormányzó Szocialista Párttal együtt a Sali Berisha által vezetett Demokrata Pártot is – felelősnek tartják az országban kialakult viszonyokért. A mozgalom tehát a teljes politikai berendezkedéssel szembeni bizalmi válság kifejeződésévé vált.³⁴

A luxus üdülőhelyek megvalósításában érdekelt szereplők következetesen arra helyezik a hangsúlyt, hogy a fejlesztések erősíthetik Albánia turisztikai versenyképességét, exkluzív nyaralási célponttá téve az országot, jelentős külföldi működőtőkét vonzhatnak, új munkahelyeket teremthetnek, valamint hozzájárulhatnak az infrastruktúra fejlesztéséhez is.³⁵ A kormány azzal érvel, hogy a vitatott jogszabálmódosítások célja a fenntartható gazdasági fejlődés és a turisztikai beruházások együttes ösztönzése volt, miközben a természetvédelmi követelmények továbbra is érvényben maradtak.³⁶

Edi Rama kormányfő olvasatában a széles körű tiltakozások nem is kizárólag természetvédelmi aggályokra vezethetők vissza. Narratívája szerint egyes külső szereplők, különösen Görögország, Irán és Oroszország információs műveletei – manipulált tartalmak terjesztése, illetve a beruházással kapcsolatos félelmek erősítése – is hozzájárulhattak a társadalmi elégedetlenség növekedéséhez. A kormányfő szerint ezeknek az aktoroknak az lehetett a céljuk, hogy gyengítsék Albánia nyugati orientációját és gazdasági fejlődését.³⁷ Narratívája ugyanakkor szelektív jellegű. Például Olaszországot – amellyel Albánia hagyományosan szoros politikai és biztonsági kapcsolatokat ápol – nem említi, noha az olasz geopolitikai gondolkodásban megjelentek a Sazan-sziget jövőbeni hasznosításával kapcsolatos „stratégiai aggályok”.³⁸

33 Smith, Helena, „We Want a New Albania’: Protests Against Jared Kushner-Backed Resort Turn Anger on Government,” *The Guardian*, 2026. június 22, <https://www.theguardian.com/world/2026/jun/22/albania-protests-jared-kushner-ivanka-trump-resort-sazan-island-anger-government>.

34 „Albania is not for sale”, mesazhet e afishuara nga protestuesit në muret e Kryeministritë [„Albánia nem eladó”, a tüntetők üzenetei a Miniszterelnökség épületének falán], *Euronews Albania*, 2026. június 20., <https://euronews.al/albania-is-not-for-sale-mesazhet-e-afishuara-nga-protestuesit-ne-muret-e-kryeministrit/>.

35 Jamal, Urooba, „Kushner Island? Why a planned resort has provoked protests in Albania”, *Aljazeera*, 2026. június 5., <https://www.aljazeera.com/news/2026/6/5/why-the-kushners-plan-to-build-an-albanian-resort-has-sparked-protests>.

36 Wölfl, Adelheid, „Albaniens Regierung stellt sich in Causa Luxus-Resorts gegen EU-Forderungen”, *Der Standard*, 2026. június 28., <https://www.derstandard.at/story/3000000329054/albaniens-regierung-stellt-sich-in-causa-luxus-resorts-gegen-eu-forderungen>.

37 „Tirana Accuses Kremlin of Being Behind Protests?”, *Tirana Times*, 2026. július 4., <https://www.tirana-times.com/tirana-accuses-kremlin-of-being-behind-protests/>.

38 Ginocchi, Federico, „Saseno e la subordinazione italiana nel basso Adriatico” [Saseno és olasz alárendeltség az Adriai-tenger alsó részén], *Geopolitica*, 2026. június 11., <https://geopolitica.info/saseno-e-la-subordinazione-italiana-nel-basso-adriatico/>.

A „flamingóforradalom” Albánia EU-integrációs folyamata szempontjából is figyelemre méltó fejlemény, a csatlakozási tárgyalások során ugyanis kiemelt jelentőséget kapnak azok a kérdések, amelyek a tüntetők követeléseinek a közepontjában állnak: az uniós természetvédelmi joganyag átvétele és alkalmazása, a jogállamiság érvényesülése, a korrupció elleni fellépés, valamint az intézményi átláthatóság.³⁹ Az ország az elmúlt években több, ezekhez a területekhez kapcsolódó reformot is megvalósított, amelyeket az Európai Unió pozitívan értékelt – ezeknek is köszönhető, hogy Albánia jelenleg a nyugat-balkáni hatok egyik élén járó állama az integrációs folyamatban. Ide sorolható például a Korrupcióellenes és Szervezett Bűnözés Elleni Különleges Ügyészség (SPAK) felállítása, valamint a bírák és ügyészek ellenőrzését szolgáló ún. vetting eljárás.⁴⁰ Ezek a reformok azonban felszínre hoztak számos olyan strukturális problémát is, mint a politikai és gazdasági érdekcsoportok összefonódása, az informális kapcsolati hálók fennmaradása és az intézmények befolyásolhatósága⁴¹ – amelyeket a jelenleg zajló folyamatok is alátámasztani tűnnek.

A „flamingóforradalom” tehát tulajdonképpen egy sajátos paradoxont teremtett. Miközben az albán kormány az ország modernizációjának és európai jövőjének részeként mutatja be a nagyszabású turisztikai fejlesztéseket, a tiltakozó albán állampolgárok arra mutatnak rá, hogy a fejlődés fenntarthatósága és a jogállami keretek nélkül a gazdasági növekedés nem jelent valódi közeledést az uniós normákhoz.⁴²

Az Európai Unió egyébként maga is megfogalmazta a 2015-ös, stratégiai beruházásokról szóló törvény, majd a 2024-ben elfogadott, a védett területeket érintő törvény kapcsán, hogy azok egyes rendelkezéseit nem tartja összeegyeztethetőnek az uniós acquis követelményeivel.⁴³ Hasonló, „általános” aggályok

39 Wölfl, Adelheid, „Albaniens Regierung stellt sich in Causa Luxus-Resorts gegen EU-Forderungen”, *Der Standard*, 2026. június 28., <https://www.derstandard.at/story/3000000329054/albaniens-regierung-stellt-sich-in-causa-luxus-resorts-gegen-eu-forderungen>.

40 Chastand, Jean-Baptiste, „En Albanie, de spectaculaires purges anticorruption dans la magistrature” [Albániában látványos korrupcióellenes tisztogatások az igazságszolgáltatásban], *Le Monde*, 2024. december 24., https://www.lemonde.fr/international/article/2024/12/24/en-albanie-de-spectaculaires-purges-anticorruption-dans-la-magistrature_6465515_3210.html

41 „Albania: Nations in Transit 2024,” *Freedom House*, 2024. február 29., <https://freedomhouse.org/country/albania/nations-transit/2024>.

42 Si, Nen, „Moratorium on Protected Areas’ – What the European Parliament Approved Regarding Amendments on Zvërnec and Sazan”, *Euronews Albania*, 2026. június 17., <https://euronews.al/en/moratorium-on-protected-areas-what-the-european-parliament-approved-regarding-amendments-on-zvernec-and-sazan/>.

43 Wölfl, Adelheid, „Albaniens Regierung stellt sich in Causa Luxus-Resorts gegen EU-Forderungen”, *Der Standard*, 2026. június 28., <https://www.derstandard.at/story/3000000329054/albaniens-regierung-stellt-sich-in-causa-luxus-resorts-gegen-eu-forderungen>.

jelennek meg az Európai Parlament 2026. június 17-én elfogadott, Albánia uniós csatlakozási folyamatáról szóló jelentésében is. Az európai parlamenti képviselők azonban végül nem támogatták azt a szigorúbb módosító indítványt, amely konkrétan megnevezte volna a Jared Kushner érdekeltségeihez kapcsolható projekteket.⁴⁴ A csatlakozási folyamatban e kérdések jelentőségét jól mutatta az Európai Unió 2026. július 14-i bővítési konferenciája is, amelyen három tárgyalási fejezet ideiglenes lezárásával Albánia újabb fontos lépést tett előre. Marta Kos bővítési biztos ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a további integráció alapja az uniós normák tényleges végrehajtása marad. Különösen a környezetvédelmi szabályozás kapcsán vált hangsúlyossá, hogy az Európai Unió a védett területekre és a stratégiai beruházásokra vonatkozó albán jogszabályok uniós normákkal való összhangját a csatlakozási folyamat egyik fontos elvárásának tekinti.⁴⁵

Az ügy időközben túllépett a politikai és társadalmi tiltakozás keretein: a Korrupcióellenes és Szervezett Bűnözés Elleni Különleges Ügyészség (SPAK) ugyanis vizsgálatot indított az érintett fejlesztésekkel összefüggő kérdésekben. (A nyomozás kifejezetten a földterület múltbeli adásvételeire és az eladó albán–amerikai üzletemberrel szembeni okirat-hamisítási gyanúra fókuszál.)⁴⁶ Ez azt jelzi, hogy a vita immár nem csupán környezetvédelmi vagy politikai kérdés, hanem az az uniós csatlakozási folyamat során kiemelten vizsgált jogállamisági és korrupcióellenes mechanizmusok működését is próbára teszi.

MIT ÁRUL EL A „FLAMINGÓFORRADALOM” ALBÁNIA DEMOKRATIKUS FEJLŐDÉSÉRŐL?

A „flamingóforradalom” széles körben láthatóvá tette azokat a hosszabb ideje fennálló feszültségeket, amelyek középpontjában valójában nem pusztán a konkrét turisztikai beruházások állnak, hanem az, hogy milyen feltételek mellett valósulhat meg Albánia gazdasági modernizációja.⁴⁷ Alapvető kérdés, hogy a külföldi

44 Si, Nen, „‘Moratorium on Protected Areas’ – What the European Parliament Approved Regarding Amendments on Zvernec and Sazan”, *Euronews Albania*, 2026. június 17., <https://euronews.al/en/moratorium-on-protected-areas-what-the-european-parliament-approved-regarding-amendments-on-zvernec-and-sazan/>.

45 Gjoka, Blerina, „EU Pressure Mounts Over Albania’s Environment Laws, But MPs Block Repeal Efforts”, *Balkan Insight*, 2026. július 17., <https://balkaninsight.com/2026/07/17/eu-pressure-mounts-over-albanias-environment-laws-but-mps-block-repeal-efforts/>.

46 „New revelations fuel Albania’s ‘Flamingo Revolution’ as Kushner-linked resort deal faces forgery allegations”, *EUnlive*, 2026. július 12., <https://eunlive.net/new-revelations-fuel-albanias-flamingo-revolution-as-kushner-linked-resort-deal-faces-forgery-allegations/>.

47 Wölfl, Adelheid, „Albaniens Regierung stellt sich in Causa Luxus-Resorts gegen EU-Forderungen”, *Der Standard*, 2026. június 28., <https://www.derstandard.at/story/3000000329054/albaniens-regierung-stellt-sich-in-causa-luxus-resorts-gegen-eu-forderungen>.

beruházások a szélesebb társadalom érdekeit szolgálják, vagy csupán egy szűk gazdasági és politikai elit számára teremtenek lehetőségeket. E természeti kincsekben bővelkedő, ugyanakkor egykori extrém elzártságának örökségével ma is küzdő nyugat-balkáni ország számára a gazdasági modernizáció nem pusztán a növekedés üteméről, hanem annak minőségéről is kell szólni. Az európaizáció – az a folyamat, amely során az európai szintű politikák, normák és intézményi megoldások beépülnek az adott ország diskurzusaiba, politikai struktúráiba és közpolitikáiba⁴⁸ – ugyanis nem merül ki az uniós joganyag átvételében, hanem az állami működés és a kormányzás mélyebb átalakulását is magában foglalja.

A 2026-os események egyik legfontosabb tanulsága, hogy a társadalmi részvétel fejlődése és az intézményi átalakulás nem feltétlenül azonos ütemben zajlik. A jelek szerint az albán társadalomban már megjelent egy olyan új generációs, civil mobilizációs képesség, amely politikai pártoktól függetlenül képes közérdekű kérdéseket napirendre tűzni. A társadalmi elvárások így egyre inkább közelednek azokhoz a részvételi normákhoz, amelyek az európai demokratikus kultúrákban jellemzőek. A politikai rendszer alkalmazkodása azonban lassabb. Ezt a feszültséget jól példázza az, ahogyan a miniszterelnök a belpolitikai kritikák egy részét nem kormányzási vagy intézményi kérdésként értelmezi, hanem nemzetbiztonsági összefüggésekben keretezi, vagyis biztonságiasítja.⁴⁹

A jelenlegi albániai politikai elit kihívásai időközben kétségtelenül túlmutatnak a napi politikai konfliktusokon. Az, hogy a társadalmi elégedetlenség immár nem a hagyományos kormány–ellenzék törésvonal mentén szerveződik, arra utal, hogy a rendszerváltás utáni politikai berendezkedés hagyományos szereplői egyre kevésbé képesek a társadalmi igények politikai becsatornázására és hiteles képviselésére.

A „flamingóforradalom” lehetséges hosszabb távú politikai következménye nem elsősorban Albánia pártrendszerének átalakítása lehet, hanem az, hogy hozzájárulhat a politikai részvétel új formáinak megszilárdulásához.⁵⁰ Amennyiben a mozgalom képes hosszabb távon is fennmaradni, a civil társadalmi szereplők a későbbiekben is nagyobb nyomást gyakorolhatnak a döntéshozatal átláthatóságára és az állami intézmények elszámoltathatóságára. A folyamat végső

48 Radaelli, Claudio M., „The Europeanization of Public Policy”, in *The Politics of Europeanization*, szerk. Featherstone, Kevin és Radaelli, Claudio M. (Oxford University Press, 2003), 30., <https://global.oup.com/academic/product/the-politics-of-europeanization-9780199252091>.

49 Tóth Péter, „Biztonságiasítás,” *Köszölgéti Online Lexikon*, Nemzeti Közszerelati Egyetem, hozzáférés: 2026. július 11., <https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/biztonsagiasitas/>.

50 Gregorič Bon, Nataša, „I Want Albania to Be Like Europe’: Grassroots Movements and New Ways of Commoning in Contemporary Albania,” *Journal of European Studies*, 2. sz. (2026): 1–17, <https://doi.org/10.1177/00472441261445038>.

hatása attól függ, hogy az intézmények képesek lesznek-e a civil részvételt a demokratikus kormányzás részét képező legitim mechanizmusként kezelni.

A konfliktus Albánia uniós közeledésének alapvető dilemmájára is rávilágít. Az ország az elmúlt években a nyugat-balkáni régió egyik élenjáró államává vált az európai integrációs folyamatban, ami kétségtelenül jelentős politikai és intézményi eredmény. Ugyanakkor a „véghajrában” különösen fontossá válik annak vizsgálata, hogy az európai normák mennyiben épültek be ténylegesen az állami működésbe. A jogállamiság, az átláthatóság és a természetvédelmi garanciák ugyanis nem csupán technikai csatlakozási követelmények, hanem annak kérdései is, hogy milyen minőségű demokráciává kíván válni az ország.⁵¹

A tüntetések katalizátoraként szolgáló turisztikai beruházások nemzetközi dimenziója tovább árnyalja ezt a dilemmát. Az Európai Uniónak ugyanis jelenleg egy olyan geopolitikai környezetben kell érvényesítenie jogállamisági és fenntarthatósági elvárásait, amelyben a Nyugat-Balkán stratégiai jelentősége növekszik, és ahol a nagy volumenű külföldi befektetések politikai súlyával is számolni kell. Emiatt az uniós politika számára jelentős kihívást jelenthet az egyensúly megtalálása a csatlakozási folyamat gyorsítása, a régió stabilitásának fenntartása és az európai normák következetes számonkérése között. A térségben ugyanakkor már volt példa arra, hogy egy hasonlóan nagyszabású ingatlanfejlesztési projektet végül leállítottak: a belgrádi volt vezérkari épületegyüttes hasznosítására vonatkozó tervek esetében az amerikai befektetői csoport 2025 végén a tervek visszavonása mellett döntött. Hivatalos indoklásuk szerint a lépést a társadalmi kohézió megőrzése és a helyi közösségi szempontok tiszteletben tartása motiválta.⁵² Ez a példa arra világít rá, hogy a hasonló horderejű nemzetközi beruházások sikeres megvalósítása során a tiszta gazdasági racionalitás mellett ezek a szempontok is meghatározó tényezővé válhatnak.

A „flamingóforradalom” tehát végső soron nem egyértelmű bizonyítéka sem Albánia demokratikus visszaesésének, sem demokratikus konszolidációjának, hanem azt a kettősséget tükrözi, amelyben egy változó társadalom új részvételi igényekkel lép fel, miközben az intézmények és a politikai elit alkalmazkodása az új körülményekhez még folyamatban van. Nem minden rózsaszín, ugyanakkor a társadalomban már léteznek azok az erők, amelyek képesek lehetnek érdemben hatást gyakorolni arra, hogy milyen irányba haladjon az ország.

51 Shasha, Demush, „Kriteret e Tiranës” [A tiranai kritériumok], *KOHA.net*, 2026. július 2., <https://www.koha.net/en/kolumne/kriteret-e-tiranes>

52 Brown, Eliot és Acosta, Deborah, „After Backlash, Jared Kushner Drops Plan to Build a Trump Hotel in Serbia”, *The Wall Street Journal*, 2025. december 15., <https://www.wsj.com/world/trump-hotel-russia-serbia-jared-kushner-9a7189f5>.

**MAGYAR
KÜLTÜGYI
INTÉZET**